

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. V. De deposito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

5. Quarto, in bonis contrahentis cum Fisco.
 6. Quinto, in bonis Patris administrantis bona filii.
 7. Sexto, in bonis Tutoris, & Curatoris pro administratione bonorum Pupilli, & Minoris.
 8. S. primo, in fructibus fundi locati, qui censentur hypothecari pro pensione solvenda, & pro damno forte facto conductore in eodem fundo.
 9. Octavo, sunt etiam hypothecata pro eadem pensione, & damnis, res in fundum (quam vocamus prædium rusticum) investæ, sciente Domino, res in domum (quam vocamus prædium Urbanum) investæ, etiam domino ignorante, modo ejusmodi res investæ non sint alienæ, & modo sint ibi permanentes, nam propterea merces vendendas non intelligi hypothecas, licet in domum sint investæ, notat Mol. d. 499. n. 4.
 10. Non denique (quod est pro praxi valde notandum) tacita hypotheca invenitur in omni re, ad ejus conservationem mutatur, seu datur pecunia. Illa enim res ex ejusmodi pecunie auxilio conservata remanet obligata pro ea pecunia cum prælatione ante alios habentes potestatem hypothecam. Lege hæc distinctius, aliæque huc pertinentia apud Molinam, d. 489 & 497. Bonaciam d. 3. de contract. q. 10. p. 2. Azor. Salon. Valq. apud citatos, aliosque.

CAPUT V.

De Deposito.

§. I. Quid sit Deposito?

1. Deposito est Contractus, quo sola rei custodia alterius fidei committitur. Et quidem, si à Iudice tibi ejusmodi custodia committatur, vocabitur depositum Judiciale; id, quod solet fieri, quando res aliqua litigiosa datur alicui in custodiam, donec lis terminetur, nam propterea vocatur etiam sequestrium. Si inter personas privatas res agatur, depositum appellatur depositum privatum, de quo nobis potissimum erit locutio.

CONTRACTVS.

Vbi de rebus apud hospitem depositis.

2. Dictum est primo, (Contractus) quo significatur requiri consensum, tam deponentis, quam depositarii. Quare non eo ipso, quod domi meæ aliquid deponis, ego depositi contractum tecum celebravi, nisi signa ostenderim, quibus depositum acceptaverim, vel certe, nisi ex officio id muneri habeam, tunc enim, dum illud officium exerceo, implicite rem custodire promitto. Hujus generis ferè sunt Navigiorum Domini, Hospitiorumque Administratores; tacite enim Navigantium, Hospitumque res sub sua cura recipiunt: licet satis probabiliter Lessius, l. 2. c. 27. n. 10. hanc promissionem in his, & similibus non cognoscat: idque propter multitudinem in illa loca, quasi publica, accedentium, indeque recedentium, addens, saltem non esse communiter in usu tantam obligationem custodiendi, nisi ab hospitibus pecuniæ cura suarum rerum actu illis commendetur.

REI.

3. Dictum est secundo (Rei) sanè communiter mobilis: non repugnat tamen posse, & immobilia deponi, ut quando vellem, v. g. prædium meum amico custodiendum tradere.

CUSTODIA.

Vbi de expensis pro Deposito factis, & de lucro acquisito ex eodem.

1. Dictum est tertio, (Sola rei custodia) quo signi-

ficatur primo, rem esse realiter tradendam depositario, neque enim custodiri potest, quod re ipsa non recipitur. Secundo, esse statim restituendam, petente Domino. Tertio, esse restituendam, in eodem loco, in quo tradita est, quia, nisi aliud jure fuerit conventum hæc tria significant illa verba (Sola rei custodia) si significatur item aliquam mercedem esse dandam pro labore custodie. Vide, quæ dixi supra, r. 3. de Cambiis, c. 3. §. 3. Significatur denique, pactum, quo depositarius non teneatur depositum custodire, vel, quo non teneatur ex dolo, injustum esse & invalidum, quia est contra naturam contractus depositi: adde esse contra bonos mores, ut notat cum aliis Barthol. à S. Fausto in spec. Conf. d. 8. n. 11.

2. Hinc verbis illud item significatur, nimirum per depositum non transferri dominium in depositarium, nec illi concedi usum; committitur enim sola custodia. Quod si concedatur usus, jam transibit contractus in mutuum, vel commodatum, vel locatum.

3. Præterea, ex eo, quod per depositum non transferatur dominium in depositarium, colligitur jure depositarium exigere expensas factas circa rem depositam, v. g. circa equum (excipe, nisi equo usus fueris, usqueque compensetur cum expensis) eundemque depositarium posse sibi retinere depositum, donec ipsi solvantur dictæ expensæ ut notat Mol. d. 526, nam non tenetur suis sumptibus depositarius alere, seu conservare rem, quæ nec ejus est, nec ab ea emolumentum recipit.

4. Hinc insuper sequitur, ut meo deposito uti sequeatur depositarius, quia res deposita ejus non est, sed mea. Sunt tamen duæ exceptiones. Prima, quando creditur, usum non dupliciter Domino. Secunda, quando dominus usum concessit saltem tacite. Tacite autem concedere præsumitur, quoties deponit rem usui consumptibilem, & quæ functionem habet, si v. g. deponit quis apud te pecuniam, vel frumentum, nec interdicat tibi ejus usum (interdicere mihi videtur, saltem tacite, si deponat apud te vinum v. g. generosum, vel quid simile difficulter reddendum in sua bonitate, &c.) potes illis uti, quia ex natura rerum hujus generis, præsumitur dominus, non curare, si illis utaris, eaque convertas in mutuum; jam enim es futurus promptus illa omnino æquivalentia reddere sine mora. Ita Mol. d. 524. & Esgund. in dec. l. 7. c. 16. num. 18. Ita etiam Layman. l. 3. sect. 5. r. 4. c. 25. n. 4. concl. 3. alique apud Bonac. d. 3. de contr. q. 14. p. 1. n. 3. loquens de Officialibus; & Magistratibus, apud quos frumentum, & similia deponuntur.

5. Quid, si depositarius utatur ad negotiationem dicta, v. g. pecunia, vel frumento apud se depositis, retinere, jure poterit sibi lucrum ex ea negotiatione receptum?

Respondeo, Si id faciat, invito deponente, non posse, docet Sylvester, v. Deposito, n. 10. sed lucrum esse dandum ipsi deponenti, retentis solum expensis, & æstimatione sui laboris. Sed posse, etiam si deponens sit Communitas, Magistratus, vel privatus homo quicumque, probabilissimum est. Ita Fag. Layman. l. 2. c. quia illud lucrum est partus industrie depositarii, & ex alia parte jam hic promptus est reddere integrè, & sine mora depositum, statim, ac dominus illud petierit.

A depositario autem deberi deponenti non solum rem ipsam depositam, seu etiam damnum lucris cessantis, si forte aliquod factum fuit eidem deponenti, nullus ignorat. Ut etiam, quando res deposita fuit ex illis, quæ functionem non recipiunt, qualis esset, v. g. vestis, deberi item, quanti valet ejusmodi usus, vel pueri sciunt.

6. At peccatne is, qui sic se gerit, Domino præsertim positive invito?

Respondeo: Ita puto, sed certè ad mensuram rationabilis involuntarii Domini, quia aliqua tandem injuria mihi fit si mea pecunia, quamvis sine meo damno, tu velis uti, me positive prohibente, unde & volente, ne illa pecunia deposita transeat in mutuum.

Ubi de positum confiscatum reddendum sit Fisco?

7. Dicitur est quartum (alterius fidei committitur) nam propterea, si depositum perit culpa depositarii, obligabitur is ad restituendum tantumdem.

8. Quod autem requiritur, ut videre est l. 8. in dec. r. 3. c. 5. §. 1. ad hanc obligationem inducendam culpa gravis, & quando hanc intervenisse judicandum sit, alibi diximus, ubi etiam notavimus, si casu res deposita pereat sine depositarii culpa, domino perire, quia sicuti domini est, sic Domino perit.

9. Quamvis autem tuæ fidei commissum sit depositum; docet nihilominus Navarrus, quem citat, sed non sequitur Bonac. de contr. d. 3. q. 14. p. 3. num. 7. cum Reginald. & Azor. aliisque, te debere depositum Fisco reddere si fortè illud fuerit legitime confiscatum, quia publicatis bonis alicujus, fisco competunt illa bona, quare & deposita ubicumque inveniuntur. Verum, contrarium sustinet uterque S. Geminus, & Expurgatus, v. Depositum, n. 6. qui sic habet: Depositum dandum fisco, si ei omnia bona deponentis sunt adjudicata, ait Navarrus: Ego ei, qui deposuit, restituendum crediderim, quoad forum conscientie, nisi iudex prohibuisset. Hæc S. G. quem citans sequitur Lessius loc. cit. d. 3. n. 4. addens posse etiam restitui Fisco, quia etiam ipse habet Ius rem illam confiscatam sibi vendicandi. Vide, quæ in hanc rem dixi, l. 2. in dec. cap. 1. §. 5. n. 21. & 22.

§. II. Quis Deponens, qui Depositarius esse possit?

1. Omnes ii ratione utentes, qui rei alicujus administrationem habent, eam rem deponere apud fidelem virum, immodè & apud infidelem, sed suo periculo, possunt. Res hæc majore non indiget explicatione. Lege Azor. p. 3. l. 7. c. 3. Omnes præterea (abstrahendo ab aliqua peculiari prohibitione) ratione utentes, etiam Pupilli, etiam Fœminæ, etiam Clerici, etiam Religiosi, sed hi cum licentia suorum Superiorum, possunt esse Depositarii. Modò notes, neque Ecclesiam, neque Monasterium ad quidquam obligari, si depositum (quamvis cum culpa depositarii Clerici, vel Religiosi) pereat, nisi quando ipsius Ecclesiæ, vel monasterii nomine acceptatum fuit depositum, quia ex culpa peculiaris Religiosi non obligatur Ecclesia, ut pluribus prosequitur Castropal. tom. 3. tr. 16. d. 3. p. 16. & ibid. disp. mor. cit. p. 13. §. 3. n. 6. aliique.

Duo selecta de religioso Depositario

2. Primum: Si Religiosus, v. g. Superior legitime, nomine Religionis, depositum suscipiat, illudque expendat pro ipso Monasterio, idque constet, poteritne Religio licite, & sine pœnarum timore, bonum stabile alienare, quando alia via non suppetit, ut sic depositum domino reddi possit?

3. Respondeo, posse docet Castropal. l. 3. tr. 16. disp. 4. p. 13. §. 4. n. 6. non solum in casu proposito, sed etiam si culpabiliter amissum fuit, licet non in utilitatem Monasterii expensum. Si plura velis illum lege.

4. Secundum: Si Religiosus depositum suscipiat, Superiore non consentiente, mortalitèr contra paupertatis votum peccat.

Respondeo, cum ea distinctione, quam rectè adhibet Idem ibid. d. 3. p. 21. n. 6. Si pecuniam, vel aliud quidvis (inquit) à seculari accipias in custodiam, excusaris à vitio Paupertatis. Et paulò post: Adverte tamen, supradictam depositionem non debere admitti, in vim depositi, sed solum in vim cujusdam familiaris custodiæ, alias peccaret Religiosus adversus Paupertatis votum, depositi, contractum celebrando: quia esse contractus nullus sit, nullamque obligationem Monasterio imponat: at velle, quantum est ex se, obligationem subire, & vim depositi deponenti concedere, Superiore inconsulto iniquum est. Hæc ibi. Quando ergo idem

ibid. d. 4. p. 13. §. 4. n. 3. citans Mol. d. 521. & Sanch. l. 1. c. 14. n. 27. docet Religiosum peccare, si depositum quæ materiam sine licentia acceptet, est intelligendum (scilicet contrarius) de deposito concedente Ius alteri ut possit stinxisimus.

5. Eodè modo intelligendum esse puto Delgado. d. 33. de Inst. sec. 1. n. 6. qui cum dixisset, Religiosum mandatum (hoc est, ut ego interpretor, incongrue, & quando loquimur de deposito in vim familiaris custodiæ) accipiendo depositum sine prælati licentia, citat Mol. d. 525. modò citata, & Layman. l. 3. tr. 4. c. 24. n. 6. dicit: Non tamen credo, id esse contra votum Paupertatis, si fiat in mero deposito. Quod idem dixerat Delgado. d. 33. num. 150. ubi citaverat Tom. Sanch. l. 7. sem. 4. n. 50. Nota enim illud (si fiat) id enim est periculis, ut dicat: Si fiat in mero deposito familiaris custodiæ, non transiunt ad dandum Ius deponenti.

6. Hæc absolute: Si enim in aliqua Religione sit acceptum sub mortali, de non recipiendo depositum, tunc servandum id esse, nullus dubitat.

§. III. Incrementum, & decrementum Depositarii

1. Ex dictis §. 1. duas enodabis difficultates, quarum alteram hic propono, alteram in præloquio sequenti: Titius deposuit centum aureos apud me, obsequium non petiit per annum. Interim eorum valor crevit, ut iterum idem valor decrevit: inquit, cui crevit, cui decrevit? Ex una enim parte domino dicendum esset, ut sicuti domino perit, si ea peritura eidem crevit, deceretque. Ex alia vero dicendum esset, petere depositarium, quando deponuntur res, quæ functionem accipiunt, ut enim ex tacita licentia deponentis, sunt, ut modo diximus depositarii, & est perinde ac si mutuum illi datum fuisset, cujus natura est, ut per illud transierat dominium in mutuatarium. Ergo ipsi potè domino, crevit valor, decrescetque. Consulto dixi (Res quæ functionem accipiunt) de his enim est locutio. Nam res, quæ functionem non habent, qualis est, v. g. equus, vas argenteum, &c. cum omnes scimus, eam similitudinem commodati credere, vel decrescere ipsi deponenti, utpotè Domino.

2. Respondeo, hic naviter expendendum est: An depositarius res illas functionem habentes, & quibus datum aureos pro mutuo expressè, vel tacitè jam acceptatis, tuòve, saltem per eorum usum, efficeris, cum obligatione reddendi tantumdem. An vero depositum dicam pecuniam, ut depositam duntaxat habueris, cujus prioris modum signum inter cetera est, si illam obligatum in sacculo, vel clausam in arca per modum massæ repositi. Si prius, valor tibi crevet, tibi que eidem decrescat, quia incrementum, & decrementum est tui rei: & solum habes ipsum mutuum, ut supra in tr. de mut. & inst. l. 1. explicuimus, mutuantem reddere. Si posterius crevit, decrescetque deponenti, quia donec depositum in aliam contraham transeat, & consequenter ante usum à te factum dictæ pecuniæ, vel certè ante acceptationem ipsius pecuniæ in mutuum, semper remanebit depositum, cujus natura est, rem esse domini deponentis, incrementumque vel decrementum ad ipsum pertinere. Ita tandem concludit Bonac. l. c. n. 4. fine, & ita etiam dicendum de fumento, v. g. deposito in tuo horreo, si illud crevet, &c.

§. IV. Præsumpta voluntas, in commutanda Deposito, quid operetur?

1. Altera difficultas sic proposita modè superius fuit: Antonius Faber lignarius deposuit apud Titium Mercatorem, in taberna ejusdem Titii extra urbem Mercatorem, in taberna abiegnas, quarum omnino similes sita, nulle tabulas abiegnas, quarum omnino similes sita, in bonitate idem Titius habebat in alia taberna extra Civitatem. Accidit autem, ut invento emptore, et Titius vendiderit mille prædictas tabulas: sed quia emptor iis juxta Civitatem ad fabricam domus sue rusticæ indiguit, Titius ei dedit Antonii tabulas, applicatque

CAPVT VI.

De Commodato.

1. Commodatum est contractus, quo ad solum usum pro aliquo tempore res alicui gratis conceditur.

2. Dicitur primò, (Contractus) quia in Commodato requiritur consensus Commodatarij, & Commodantis, in quo convenit cum alijs similibus contractibus.

3. Dicitur secundò, (Quo ad solum usum) in quo differt à mutuo, per quod transfertur dominium rei mutuatæ in mutuatarium: Nam in commodato solum transfertur usus, non dominium, imò neque possessio naturalis; nam commodans pergit, etiam naturaliter, possidere per commodatarium, quasi per suum ministrum. Semper autem intellige, usum illum, quem concedit commodans, ut notavit Sà, v. Commodatum, num. 4. Vnde peccaret contra Iustitiam, qui rem commodatam in unum usum, usurparet in alium; non peccaret autem, si suum usum alteri commodaret, nam (si aliter non expresserit commodans, vel ex circumstantiis aliud non colligatur de Domini voluntate) de hoc commodatarius disponens, disponit de suo, propter eandem enim rationem conductor, usufructuarius, & similes possunt commodatorem conductam, &c. quamvis Domini non adsit consensus, dummodo pactum aliquod non præcesserit, vel tacitus Domini dissensus non intercurrat. Lege Mol. d. 194.

4. Per hoc etiam differt commodatum à puro deposito, per quod, nec usus, nec dominium transfertur.

5. Denique ex eadem particula definitionis inferitur Primò, expensas ordinarias pro conservanda, seu alenda re commodata, v.g. equo, domo, servo, pertinere ad commodatarium, cuius est usus; extraordinarias verò graves, ut sunt expensæ pro curando equo, vel servo, & pro reficiendo pariete domus collapsæ, pertinere ad commodantem. Ratio est, quia ordinariæ cedunt in utilitatem commodatarij, extraordinariæ verò in utilitatem commodantis, qui est Dominus.

6. Dictum est signatè (extraordinarias graves) nam leges pertinent etiam ad commodatarium, quia valde rationabile, est, ut is, qui alienæ rei usu fruitur, consentiat in eiusmodi modicas expensas.

7. Inferitur secundò: Si absque culpa commodatarij pereat res commodata, non ipsi, sed commodanti perire, quia res, quoad proprietatem, commodantis est.

8. Inferitur tertio: Si commodas rem vitiosam, v.g. dolium vitiosum: hoc est, perforatum, peccare te, cum obligatione restituendi damna, si non admonuisti commodatarium de vitio, quia decepisti eum, cum pro usu, obtulisti id, quod usui aptum non erat.

9. Dicitur tertio (Pro aliquo tempore) in quo differt à precario, quod, ut mox dicemus, ad nutum illud concedentis, repeti potest. Hinc commodans iniuste ageret, si abiretque restitutionis obligationem, ante tempus concessum, rem commodatam, cum interesse commodatarij, repeteret: Tempus autem hoc, vel expressè præfinitur, ut: *Commodo tibi librum ad annum, ad mensem, ad diem*: vel tacitè ut: *Commodo tibi librum, ut illum legas, vel, ut illum rescribas*: tunc enim tacitè præfinitur tempus sufficiens, & quidem ad legendum brevius, ad rescribendum prolixius. Si quis commodaret dolium, v.g. ad mustum servandum, tacitè plus temporis præfinitur pro valente illud servare ad usum, quam pro valente illud vendere, postquam ebullit, Ex his disce cætera.

10. Dicitur quartò, (Res) sive regulariter mobilis, sive aliquando, etiam immobilis, commodatur enim etiam domus, officina, prædium, &c.

11. Dicitur quintò, (Gratis) secus esset locatio, quæ pro usu, qui conceditur, exigit stipendium, vel certè esset alius contractus innominatus, *Do, ut des, do, ut facias*.

12. Hæc sunt ferè certa, & communia. Illud aliquid quantum
E c 2 lum

Antonio similes eas, quas in Civitate ipse servabat, ratus, gratam Antonio rem sic facere, quem sciebat, vel à taberna suas tabulas (certè non sine sumptibus) in Civitatem invehere. Verum, quid deinde consecutum est? Ex incendio in Vicinia fortè excitato, pars domus Titij, cuius que penè tota taberna cum tabulis ibid. ab Antonio depositis conflagravit, quæ situmque, non multò post, fuit, Titione, an Antonio illæ tabulæ perierint?

2. Respondeo, huic casum valde similem olim accidisse, de quo eo fuisse interrogatum Molinam. Nam quidam Navarchus vehebat in Navi suas & alienas amicorum arcas saccharo plenas, qui inter navigandum in quandam Insulam appulsus, vendidit suas arcas; sed, quia hæ in fundo erant Navis, unde difficulter extrahi poterant, dedit Emptori illas alienas, quæ supereminabant, animoque applicuit amicis suis, æqualis omnino bonitatis, & pretij. Postea verò capta Navi à Piratis, quæsierunt aliqui à Molina, An arcæ illæ, quas ceperunt Piratæ, Navarcho perierint, an Amicis? Qui respondit d. 13. n. 6. amicis perisse. Quæ responsio approbatur à Delugo d. 3. 3. de Iust. n. 5. sed non à Bonac. l. c. num. 3. Ratio potissima Molinæ ducitur ex præsumpta, & rationabili amicorum voluntate, quia Navarchus suas arcas commutavit cum arcis ipsorum. Hæc ergo commutatione facta, arcatum sublatum damnum amicis, nempe, ut illarum Dominis, attribui, omnino debuit.

3. Bonaciæ autem ideo Molinæ decisio minus placeat, quia illæ arcæ (inquit) à Piratis captæ, erant Navarchi, non verò, ut Molina putat, amicorum: non enim verè permutatæ fuerunt cum illis, quæ fuerunt venditæ, siquidem permutatio, ut potè contractus mutuo consensu perficitur, qui consensus, amicis absentibus, intervenire non potuit.

4. Verum, hæc Bonaciæ ratio facile solvitur; Negant enim, non intercessisse consensum mutuum, non quidem actualem, & explicitum, sed tacitum, seu præsumptum, qualem ad similes commutationes, imò, & Donationes, similisque contractus sufficientem esse, concedunt omnes. Quod autem eiusmodi tacitus, seu præsumptus amicorum consensus affuerit, ratio Molinæ manifestè probat.

5. Redeo ad casum propositum de abiegnis tabulis, atque assero, eas Antonio perisse, non Titio, quia per illam commutationem ex præsumpto Antonij consensu factam, sub Antonij dominio erant, quando conflagravit.

§. V. Multa de Deposito. Remissive

1. An res deposita nocitura domino, v. g. gladius furiosus, vel pecunia, illam repenti ad malum suum, reddenda sit, dixi l. 8. dec. tr. 4. c. 2. §. 3. a n. 2.

2. An res aliena apud te deposita à fure, possit reddi domino, colligi potest ex iis, quæ ego dixi, l. 8. dec. tr. 1. c. 3. §. 1.

3. An ex deposito possit Depositarius sibi compensare id, quod ipsi à Domino rei depositæ debetur, l. 8. dec. tr. 1. c. 5. §. 7. n. 5.

4. Ex qua culpa teneatur Depositarius, ad reddendum depositum, si pereat l. 8. dec. tr. 3. c. 5. §. 3.

5. An, si rem depositam Depositarius mittat ad deponentem per hominem, (ut credebatur) fidelem, & sic illam non afferat, an, inquam, ad aliquid æquivalens obligetur Depositarius? Colligi potest ex dictis, l. 8. dec. tr. 4. c. 1. §. 1. a n. 3.

6. An depositarius in pari periculo suæ rei, & rei depositæ, obligetur rem alienam præferre suæ? Dixi, l. 8. dec. tr. 3. c. 5. §. 3.

7. An deponens res suas apud aliquem, qui sit aliorum debitor, præferatur alijs creditoribus depositarij? Videti poterit apud Less. Bonac. l. c. Mol. d. 5. 26. Delugo d. 10. de Iust. n. 8. alijsque.

8. An Depositarius uti re deposita possit, & an eum illa locari? Dixi, l. 8. in dec. tr. 2. c. 9. §. 1. a n. 22. & tr. 3. c. 3. §. 5. n. 10.

Pars III.